

Od družbenih omrežij do prve bojne črte: ruski sistem novačenja tujih borcev

Datum 17.8.2026
Subjekt gov.si
Region Slovinsko
Kategorie Sociální média, Bezpečnost, Lidská práva

Evropska služba za zunanje delovanje (angleško European External Action Service - EEAS) je razkrila usklajeno digitalno infrastrukturo v ozadju novačenja. Poročilo prikazuje, kako Rusija vzdržuje vojno v Ukrajini z novačenjem tujih državljanov, številni so zavedeni ali prisiljeni v sodelovanje, prek globalne mreže oglasov na družbenih omrežjih, posrednikov in začasnih spletnih strani.

Kremelj se sooča s težavami pri pridobivanju kadrov za vojno proti Ukrajini. Ker mesečne izgube na bojišču dosegajo približno 30.000 vojakov, se številni Rusi niso pripravljene bojevati. Med delno mobilizacijo leta 2022 je več sto tisoč državljanov - uradno 261.000, po nekaterih drugih virih pa celo do 700.000 - pobegnilo iz države, zaradi česar so oblasti ukrep prekinile. Od takrat se ruska vojska v veliki meri opira na prostovoljce in obsojence, pomiloščene v zameno za sodelovanje v bojih, ter tuje rekrute. Vzpostavljen je bil sistem, namenjen privabljanju ljudi z vsega sveta v rusko vojsko. Do konca leta 2025 naj bi bilo vanj vključenih več kot 28.000 tujcev iz 135 držav. Preiskava EEAS je razkrila del te digitalne mreže, saj je povezala na tisoče oglasov in več deset spletnih strani s peščico organizacij in posameznikov, odgovornih za novačenje.

Sledenje hrbtenici ruskega digitalnega sistema novačenja

Preiskovalci so odkrili številne oglase za novačenje v ruske oborožene sile na platformah Meta, WhatsApp ter na najmanj 35 spletnih straneh, dostopnih v do 40 jezikih, med njimi v indonezijsčini, tajščini, malajščini, arabščini, volofščini, francoščini in španščini. Skupaj razkrivajo obsežno mrežo za novačenje, katere namen je pritegniti potencialne rekrute po vsem svetu, ob tem pa prikriti dejanske organizatorje kampanje in pogosto tudi pravo naravo ponujenega dela.

S spremljanjem sponzoriranih oglasov na Facebooku je preiskava razkrila usklajeno kampanjo, ki je zajela štiri celine. Junija 2026 so bili njena prva tarča uporabniki v Afriki, julija pa se je pozornost preusmerila na uporabnike v Latinski Ameriki, vključno s skupnostmi priseljencev v Italiji, Španiji, na Poljskem, v Romuniji in Bolgariji. Do konca meseca se je kampanja razširila še v jugovzhodno Azijo. V času objave poročila se je na platformah družbe Meta pojavilo 85 plačanih oglasov, namenjenih novačenju za ruske vojaške sile, na katere so preiskovalci opozorili podjetje. Trenutno jih 78 ni več dostopnih.

Oglasi so za izogibanje nadzoru uporabljali najmanj štiri taktike. Prvič, uporabljali so plakate za novačenje, ustvarjene z umetno inteligenco, ki so bili prikazani kot običajni oglasi za zaposlitev. Šele klik na povezavo je razkrilo, da gre v resnici za novačenje v vojaške vrste. Drugič, oglasi v francoščini in španščini so uporabnike preusmerjali na dovršeno oblikovane pristajalne spletne strani tretjih ponudnikov, ki so gostovale na platformah za izdelavo aplikacij, kjer so zbirali kontaktne podatke potencialnih kandidatov. Tretjič, uporabljali so na novo registrirane in kratkotrajne spletne domene, ki so služile kot vmesne preusmeritve do dejanskih spletnih strani za novačenje. Gre za

znano tehniko, ki otežuje sledenje končnemu spletnemu mestu (metoda spominja na operacijo Doppelganger). Nenazadnje, ustvarili so lažne, vendar profesionalno zasnovane Facebookove strani, ki so se predstavljale kot legitimne kadrovske agencije, da bi celotni operaciji zagotoviti videz verodostojnosti in zaupanja vrednega zaposlovanja.

Sledenje spletnim domenam do organizacijske strukture

Preiskovalci so povezali več deset spletnih strani za novačenje z majhnim številom skupin, ki so v ozadju te dejavnosti. Identificirali so najmanj 35 spletnih strani v približno 40 jezikih, z namenskimi domenami za Brazilijo, Srbijo in Demokratično republiko Kongo. Za to infrastrukturo stojijo štiri blagovne znamke za novačenje: Agencija za vojaško osebje (angleško Military Staff Agency), Delo v Rusiji (angleško Work in Russia), IRC Ruski medved (angleško IRC Russian Bear) in Agencija za najem delovne sile (angleško Work Crew Agency). Prve tri so prek skupnih kontaktnih podatkov na WhatsAppu povezane z eno samo organizacijo, registrirano v Rusiji, imenovano Osrednji štab (angleško Central Headquarters). Ta deluje na isti lokaciji kot center za usposabljanje prostovoljskega bataljona v ruski republiki Baškortostan.

Tudi raziskave na podlagi javno dostopnih virov (angleško open-source intelligence) so eno od domen, povezanih z Agencijo za najem delovne sile, povezale z Romanom Saponkovom, ruskim vojaškim blogerjem, ki je zaradi podpore ruski invaziji že na ukrajinskem seznamu sankcioniranih oseb. Zanj obstajajo tudi dokazi o povezavah z zasebno vojaško skupino Wagner. Čeprav dokončna potrditev neposredne povezanosti celotne mreže z Rusijo še ni bila podana, ti indici spreminjajo zgodbo o anonimnih spletnih straneh v zgodbo o konkretnih organizacijah in posameznikih, ki delujejo v okviru sistema za novačenje, povezanega z državnimi strukturami.

Prostovoljci, plačanci in žrtve prevar

Digitalna mreža, ki jo je razkrila EEAS, predstavlja le del širše zgodbe. Med rekruti so tako prostovoljci, ki se zavestno odločijo za sodelovanje, kot tudi posamezniki, ki jih privabijo obljube o visokih plačah ali pa jih z zvijačo pripravijo do potovanja v Rusijo. Med prostovoljnimi rekruti so nekdanji vojaki in veterani iz Azije, Afrike, Latinske Amerike in Bližnjega vzhoda, vključno z nekdanjimi sirskimi borci, ki jih novačijo osebe, povezane z Rusijo, z obljubami o visokih zasluhkih.

Kremelj za doseganje geopolitičnih ciljev izkorišča revščino in stisko ljudi, kar je v nasprotju z njegovimi trditvami o podpori emancipaciji držav globalnega juga. Nedavno poročilo Centra za raziskovanje človekovih pravic to opisuje kot »plenilsko globalno infrastrukturo za novačenje«, ki izkorišča ekonomsko ranljive posameznike.

Mnogi med njimi sploh niso nameravali služiti v ruski vojski. Na tisoče jih je verjelo, da se prijavljajo za delo vodovodarjev, skladiščnih delavcev, varnostnikov ali za druga civilna dela v Rusiji, ali pa v najboljših primerih, za delo na področju logistike ali gradbeništva daleč od bojne črte.

Časnik *The Guardian* navaja primer Nepalca Nandarama Puna, ki mu je bilo obljubljeno delo v Nemčiji. Svetovali so mu, naj tja odpotuje prek Rusije, namesto tega pa so ga prisilili v podpis vojaške pogodbe in napotili na bojišče pri Bahmutu.

Od oglasa na družbenih omrežjih do vojaške pogodbe

Preiskava EEAS je razkrila usklajeno in centralizirano kampanjo na platformah družbe Meta. Novačenje poteka tudi na TikToku, YouTubu, Facebooku, Discordu in celo v aplikacijah za spletne igre. Ko je vzpostavljen prvi stik, posredniki kot so spletni vplivneži, posredniki, turistične agencije

ali posebej ustanovljena podjetja prevzamejo urejanje potovalne logistike, pogosto zaračunavajo visoke provizije, ki naj bi jih odtehtale obljubljene mesečne plače v višini do 3000 ameriških dolarjev. Po prihodu v Rusijo rekrutom vzamejo potne liste in jih prisilijo k podpisu pogodbe z rusko vojsko. Pogodbe so praviloma napisane v ruščini, jeziku, ki ga večina tujcev ne razume. Pred napotitvijo v Ukrajino sledita še do dva tedna vojaškega usposabljanja v centrih, kot je Akademija Avangard v bližini Moskve.

Ko novačenje postane trgovina z ljudmi

Zavajajoča narava teh praks je številne raziskovalce in pravne strokovnjake pripeljala do sklepa, da gre v bistvu za obliko trgovine z ljudmi. Nedavno poročilo Mednarodne federacije za človekove pravice ugotavlja, da Rusija po mednarodnem pravu nosi odgovornost za kršitve na tem področju. Hkrati lahko odgovarjajo tudi tretje države, če ne preprečujejo trgovine z ljudmi, ne preganjajo storilcev ali ne pomagajo pri vrnitvi žrtev v domovino.

Kot odgovor na te prakse je Ukrajina vzpostavila več pobud. Projekt Hočem živeti (angleško I Want to Live) pripadnike ruskih oboroženih sil spodbuja k predaji ali prestopu na drugo stran. Pobuda Ustavimo rusko novačenje (angleško Stop Russian Recruiters) pa se osredotoča na razkrivanje zavajajočih aktivnosti novačenja. Spletna stran javno razkriva posameznike in organizacije, povezane s takšnim novačenjem, pomaga pri iskanju pogrešanih oseb v Rusiji ter svetuje, kako se lahko prizadeti varno predajo ukrajinskim silam ali pobegnejo.

Odziv vlad

Takšne prakse so sprožile močne odzive v državah, iz katerih prihajajo rekruti. Nepal je svojim državljanom prepovedal potovanja v Rusijo in Ukrajino ter od Moskve zahteval vrnitev nepalskih državljanov. V Indiji je spor povzročil intenzivna diplomatska prizadevanja za vrnitev vseh indijskih državljanov z bojišča.

Ker se je dotok rekrutov iz vzhodne Azije zmanjšal, se je težišče novačenja vse bolj preselilo v Afriko in Latinsko Ameriko. Preiskava organizacije INPACT je razkrila, da je med januarjem 2023 in septembrom 2025 pogodbo z rusko vojsko podpisalo najmanj 1417 afriških državljanov. Dejanska številka je verjetno višja, saj je kenijska nacionalna obveščevalna služba identificirala več kot 1000 rekrutiranih Kenijcev. Največji vir rekrutov v Latinski Ameriki sta Kuba in Kolumbija. Ukrajinska vojaška obveščevalna služba ocenjuje, da se v ruskih vrstah bori med 10.000 in 15.000 Kubancev, pri čemer je bilo več kot tisoč posameznikov identificiranih poimensko. Vpletene so tudi druge države. Sorodniki več sto zavedenih Perujcev so protestirali pred perujskim zunanjim ministrstvom in ruskim veleposlaništvom v Limi ter zahtevali varno vrnitev svojih bližnjih.

Mreža za novačenje pod vse večjim pritiskom

Ker ruske izgube na bojišču še naprej naraščajo, hkrati pa se zaradi gospodarskih težav zmanjšujejo finančne spodbude za nove vojake, število novih rekrutov upada. Februarja je zaradi vse večjih kritik Kremelj prepovedal novačenje državljanov iz 43 prijateljskih držav, med drugim iz Kitajske, Indije, Brazilije, Turčije, Kube, Irana in Venezuele. To razkriva vse večje protislovje ruske politike: Moskva se predstavlja kot partner držav globalnega juga, hkrati pa izkorišča gospodarsko stisko prebivalstva in zavedene tuje delavce pošilja v vojno, v kateri morda nikoli niso želeli sodelovati. Ko se pojavljajo pričevanja, vlade ukrepajo, mreže za novačenje pa so razkrite, je tveganja sodelovanja z ruskimi rekruterji vse težje prikriti.

Članek je bil na EUvsDisinfo objavljen 14. avgusta 2026 (v angleščini).

<https://www.gov.si/novice/2026-08-17-od-druzbenih-omrezij-do-prve-bojne-crte-ruski-sistem-novacenj-a-tujih-borcev>